

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

53 211 01 Segédrestaurátor
Papír- és könyvrestaurálási szakmairány

Komplex szakmai vizsga

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett tételek az általános művészettörténet, az írás-, a nyomdászat-, a könyvkötési technika- és az európai könyvkötés művészetének története, valamint a közgyűjteményi alapismeretek témaköreiből

A vizsgafeladat időtartama: 45 perc (felkészülési idő 20 perc, válaszadási idő 25 perc)
A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 20%

A 315/2013. (VIII. 28.) Korm. rendelet 3. § (2) bekezdésében foglaltak alapján a szakmai vizsga szóbeli tételait a 001136/2014-5522 számon kiadom.

ÉRTELMEZŐ MINDENBEN
MEGEGYZŐ MÁSOLAT

2014

Jóváhagyta:

Szakál Ferenc Pál
főosztályvezető

NEMZETI MUNKAÜGYI HIVATAL
Szak- és Felnőttképzési Igazgatóság

Érvényes: 2014. január 14-től

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett tételek az általános művészettörténet, az írás-, a nyomdászat-, a könyvkötési technika- és az európai könyvkötés művészetének története, valamint a közgyűjteményi alapismeretek témaköreiből

A vizsgafeladat ismertetése:

Minden tétel három kérdést tartalmaz, a következő, történeti jellegű ismeretanyagból:

- A. általános művészettörténet
- B. írás-, nyomdászat- és könyvtörténet, a közgyűjtemények (könyvtár, levéltár, múzeum) története és jellemző tevékenysége
- C. a kérdés a könyvkötési technika történetéből (a könyvkötések alkotórészeinek - előzők, fűzés, metszés, oromszegő, táblák, borítás, záró- és díszítő-elemek, díszítési technikák - anyagi és technikai jellemzői és változásai, a kezdetektől napjainkig), vagy az európai könyvkötés művészetének történetéből (a román, gótikus, reneszánsz, barokk, klasszicista stílusú, valamint a historizáló és a XX. századi művészi könyvkötések jellemzői) lehet.

A tételhez segédeszköz nem használható.

A feladatsor első részében található 1-22-ig számozott vizsgakérdéseket ki kell nyomtatni, majd pontosan kettévágni. Ezek lesznek a húzótételek.

A második részben található a tanári példány, mely az értékelést segíti.

A tételsor a 37/2013. (V. 28.) EMMI rendelet foglalt szakképesítés szakmai és vizsgakövetelménye alapján készült.

1.A. Ismertesse az egyiptomi művészet jellemzőit!

1.B. Hogyan fejlődött a kommunikáció ábrázolt megjelenítése a kezdetektől a betűírás megjelenéséig?

1.C. Milyen változások mentek végbe a mezopotámiai és az egyiptomi írásban, ezek megjelenítéséhez milyen írófelületeket és technikákat használtak, milyenek voltak az első „könyvtárak”?

Vázlatpontok:

- Vallás és túlvilághit, piramis- és templomépítéset, tér- és emberábrázolás.
- A mezopotámiai és az egyiptomi írás jellemzői.
- Az íráshordozók anyagai, a könyvtárak kialakulása.

2.A. Mutassa be a krétai, mükénéi és a görög építészet legfontosabb ismertetőjegyeit! Ismertesse a mozgás ábrázolásának változását és a vázafestészet típusait a görög művészetben!

2.B. Mondja el a görög és a római betűírás kialakulását és jellemzőit! Beszéljen a mai könyvforma előzményéről!

2.C. Mutassa be a görög, pergamoni és római írófelületeket!

Vázlatpontok:

- A minószi kultúra, Mükéné, arányrendszer és szerkezetek a görög építészetben, oszloprendek, a mozgás ábrázolásának változása a szobrászatban, vázafestészet.
- A pergamoni kvaterna kapcsolódása a diptychonnal.
- Az íráshordozók anyagai, változásuk.

3.A. Mutassa be a római művészetet legfontosabb épületei és műalkotásai alapján!

3.B. Beszéljen a keresztény írásbeliség megjelenéséről és a Biblia szerepéről! Mondja el a koptok szerepét a kódexforma kialakulásában, valamint a vivariumi kolostor másolótevékenységét! Mutassa be a bizánci és az ír kódexművészet jellemzőit!

3.C. Ismertesse a középkori kolostorok könyvkészítő műhelyeinek tevékenységét, a kódexek és a bizánci kötések jellemzőit, készítési technikájukat!

Vázlatpontok:

- Építészet: funkció és szerkezetek, portrészobrászat, falfestészet, ókeresztény művészet kialakulása, jellegzetességei.
- A kereszténység írásbelisége a római birodalomban, feloszlása után Európában és Egyiptomban.
- A középkori kolostorok (író, másoló, kötő) tevékenysége. A kódexek jellemző szerkezeti jegyei. A bizánci fűzés és kötés jellemzői; a bizánci könyvcsat.

4.A. Mutassa be a román kor művészetét építészeti emlékek, fennmaradt szobrok, ötvöstárgyak és falképek alapján!

4.B. Jellemezze a Karoling-kor írásbeliségét és írását, valamint a román kori kódexek tartalmát és díszítését! Mutassa be ezek változását a gótika korában!

4.C. Ismertesse a középkori európai kódexek készítése technikai jellemzőit!

Vázlatpontok:

- Templom- és kolostorépítészet, szobrászat, ötvösművészet, falképek.
- A román kori kódexek tartalma és díszítésének jellemzői. Változások a gótika korában: a művelődés és könyvkészítés terei, az írás, a kódexek tartalma és stílusa.
- A középkori európai kódexek előzéke, fűzés módja és oromszegője.

Szakképesítés-ráépülés: 53 211 01 Segédrestaurátor Papír- és könyvrestaurálási szakmairány

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett tételek az általános művészettörténet, az írás-, a nyomdászat-, a könyvkötési technika- és az európai könyvkötés művészetének története, valamint a közgyűjteményi alapismeretek témaköreiből

5.A. Mutassa be a gótikus kor katedrálisait!

5.B. Beszéljen a magyar keresztény kultúra kialakulásáról, írásbeliségéről!

5.C. Hasonlítsa össze a román kori és a gótikus kötések anyagát és díszítését!

Vázlatpontok:

- A gótikus katedrálisok művészeti programja és térrendszere, szerkezeti fejlődése.
- Korai magyar vonatkozású és magyar nyelvű kódexeink és nyelvemlékeink.
- A román kori és a gótikus kötések anyagának és díszítésének összehasonlítása, jellemző hasonlóságok és különbségek a készítési technikákban.

Szakképesítés-ráépülés: 53 211 01 Segédrestaurátor Papír- és könyvrestaurálási szakmairány

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett tételek általános és szak szerinti művészettörténet, műtárgyvédelem, restaurálási dokumentáció és etika, műtárgyak anyagai, anyagvizsgálati módszerek, műtárgyak károsodása, konzerválása, restaurálása, csomagolása, mozgatása témaköreiből

6.A. Mutassa be a reneszánsz szobrászatát és festészetét a legkiemelkedőbb festők és szobrászok művein keresztül!

6.B. Ismertesse a reneszánsz kéziratos kódexek jellemzőit, tartalmi változását, írásmódját, díszítését! Mutasson be a reneszánsz korból híres európai másolóműhelyeket és könyvgyűjtőket, első sorban Mátyás király könyvtárát, a Bibliotheca Corvinianát!

6.C. Jellemezze a középkori európai kódexek kötéstábláinak anyagát és felerősítésük módját! Mondja el, mik voltak a biccherna táblák!

Vázlatpontok:

- A festészet fejlődése Giotttól Michelangeloig, a szobrászat fejlődése Ghibertitől Michelangeloig.
- A reneszánsz kéziratos kódex jellemzői: tartalmi változások, írás, díszítés.
- Híres európai másolóműhelyek és könyvgyűjtők, Mátyás király könyvtára, a Bibliotheca Corviniana.
- A kódexek és a biccherna táblák jellemzői.

Szakképesítés-ráépülés: 53 211 01 Segédrestaurátor Papír- és könyvrestaurálási szakmairány

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett tételek az általános művészettörténet, az írás-, a nyomdászat-, a könyvkötési technika- és az európai könyvkötés művészetének története, valamint a közgyűjteményi alapismeretek témaköreiből

7.A. Ismertesse a reneszánsz építészet jellemzőit!

7.B. Mutassa be a könyvnyomtatás előzményeit és Gutenberg találmányát, jellemezze a neki tulajdonított nyomtatványokat! Beszéljen a nyomtatás elterjedéséről Európában és a legjelentősebb ősnymondások tevékenységéről!

7.C. Mutassa be a fametszetet, mint az ősnymtatványok illusztrációját!

Vázlatpontok:

- A reneszánsz építészet kialakulása, jellegzetességei, híres építészek.
- Gutenberg találmánya és a neki tulajdonított nyomtatványok. A nyomtatás elterjedése Európában, a legjelentősebb ősnymondások tevékenysége.
- A fametszet, technikája, jellemzők, jelentős művészek.

Szakképesítés-ráépülés: 53 211 01 Segédrestaurátor Papír- és könyvrestaurálási szakmairány

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett tételek általános és szak szerinti művészettörténet, műtárgyvédelem, restaurálási dokumentáció és etika, műtárgyak anyagai, anyagvizsgálati módszerek, műtárgyak károsodása, konzerválása, restaurálása, csomagolása, mozgatása témaköreiből

8.A. Mutassa be a barokk festészetet és szobrászatot a leghíresebb alkotók művein keresztül!

8.B. Ismertesse a középkori kódexek metszésének jellemzőit, táblájuk borítóanyagait!

8.C. Jellemezze a középkori bőrkötések díszítésére használt technikákat!

Vázlatpontok:

- A barokk stílus jellegzetességei, legfőbb alkotói és alkotásai.
- A metszés kialakítása, a középkori kötések borítóanyagai (a korvináktól eltekintve).
- Díszítési technikák: vak- és aranynyomás, bőrrajz, bőrmetszés, poncolás, bőrdomborítás.

9.A. Mutassa be a barokk építészet jellemzőit, a kor építészetének feladatait!

9.B. Mit nevezünk ősnyomtatványnak? Beszéljen az első magyarországi nyomdász és a második magyarországi ősnyomda tevékenységéről, valamint a Magyarországon, illetve külföldön készült, magyar vonatkozású ősnyomtatványokról!

9.C. Hasonlítsa össze a reneszánsz és a gótikus könyvkötés díszítésének jellemzőit!

Vázlatpontok:

- Az itáliai és francia barokk építészet legfőbb építészei és építészetük.
- Az ősnyomtatvány fogalma, jellemzői. Hess András tevékenysége, a magyar és a magyar vonatkozású ősnyomtatványok.
- A reneszánsz könyvkötés díszítéseinek jellemzői, újdonságai.

10.A. Mutassa be a magyar barokk művészetét, alkotók és műveik alapján!

10.B. Mondja el a korvinakötések díszítésének jellemzőit!

10.C. Ismertesse a korvinakötések készítése technikai elemeit!

Vázlatpontok:

- A magyar barokk művészet jellegzetességei.
- A korvinakötések díszítésének jellemzői és jellegzetességei.
- A korvinakötések borítóanyagai, oromszegők, csatok, szalagok jellemzői.

Szakképesítés-ráépülés: 53 211 01 Segédrestaurátor Papír- és könyvrestaurálási szakmairány

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett tételek az általános művészettörténet, az írás-, a nyomdászat-, a könyvkötési technika- és az európai könyvkötés művészetének története, valamint a közgyűjteményi alapismeretek témaköreiből

11.A. Ismertesse a klasszicista festészetet és szobrászatot!

11.B. Beszéljen a könyv szerepének tartalmi és formai változásairól a reformáció és ellenreformáció idején! Jellemezze a barokk könyvet és az európai könyvnyomtatást a XVII. században!

11.C. Mutassa be a rézmetszet és rézkarc szerepét a könyvillusztrációban, ismertesse ezek technikáját, kiemelkedő és jelentős művészeit!

Vázlatpontok:

- A klasszicista stílus kialakulása, jellemzői, legfőbb alkotói és alkotásaik.
- A könyv szerepének tartalmi és formai változásai a reformáció és ellenreformáció idején, a barokk könyv jellemzői. Európai nyomdák a XVII. században.
- A rézmetszet és a rézkarc technikája, jellemzők, művészek.

Szakképesítés-ráépülés: 53 211 01 Segédrestaurátor Papír- és könyvrestaurálási szakmairány

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett tételek általános és szak szerinti művészettörténet, műtárgyvédelem, restaurálási dokumentáció és etika, műtárgyak anyagai, anyagvizsgálati módszerek, műtárgyak károsodása, konzerválása, restaurálása, csomagolása, mozgatása témaköreiből

12.A. Mutassa be a klasszicista építészetet és létrejöttét!

12.B. Jellemezze a protestáns és katolikus nyomdák szerepét a XVI. századi Magyarországon, a bibliafordítások és a hitvitázó irodalom jelentőségét, valamint a szépirodalmi és történelmi munkák kiadásában!

12.C. Hasonlítsa össze a felemás csattípust és a karéjos kapcsokat!

Vázlatpontok:

- A klasszicista építészek és épületeik.
- A magyar bibliafordítások, hitvitázó irodalom, szépirodalmi és történelmi munkák.
- A két csattípus jellemzői, összehasonlításuk.

Szakképesítés-ráépülés: 53 211 01 Segédrestaurátor Papír- és könyvrestaurálási szakmairány

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett tételek az általános művészettörténet, az írás-, a nyomdászat-, a könyvkötési technika- és az európai könyvkötés művészetének története, valamint a közgyűjteményi alapismeretek témaköreiből

13.A. Mutassa be a magyar klasszicizmust építészetén, szobrászatán és festészetén keresztül!

13.B. Ismertesse a magyar barokk könyvnyomdászat legjelentősebb XVII. századi műhelyeit és nyomdászait!

13.C. Jellemezze a barokk kori akasztós kapcsokat és a készítésüknél alkalmazott ötvös eljárásokat!

Vázlatpontok:

- A magyarországi klasszicizmus kialakulása, jellegzetességei, legfőbb alkotásai.
- Egyetemi Nyomda, a lőcsei Brewer nyomda, Misztótfalusi Kis Miklós tevékenysége.
- A barokk kori akasztós kapcsok jellemzői, készítésük.

Szakképesítés-ráépülés: 53 211 01 Segédrestaurátor Papír- és könyvrestaurálási szakmairány

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett tételek általános és szak szerinti művészettörténet, műtárgyvédelem, restaurálási dokumentáció és etika, műtárgyak anyagai, anyagvizsgálati módszerek, műtárgyak károsodása, konzerválása, restaurálása, csomagolása, mozgatása témaköreiből

14.A. Mutassa be a romantika festészetét és szobrászatát!

14.B. Mutassa be a klasszicista könyvművészet megjelenését az európai könyvkiadásban!

14.C. Hasonlítsa össze XVI. századi olasz, német és németalföldi könyvkötés művészetét!

Vázlatpontok:

- A romantika eszmevilága és hatása a művészetre, jellegzetes alkotásai.
- Bodoni, Baskerville, a Didot-család és Unger munkássága.
- A típusok jellemzői, a lényeges különbségek bemutatása.

Szakképesítés-ráépülés: 53 211 01 Segédrestaurátor Papír- és könyvrestaurálási szakmairány

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett tételek az általános művészettörténet, az írás-, a nyomdászat-, a könyvkötési technika- és az európai könyvkötés művészetének története, valamint a közgyűjteményi alapismeretek témaköreiből

15.A. Ismertesse a magyar romantika művészetét művészek és műveik alapján!

15.B. Jellemezzen néhány jelentős XVIII-XIX. századi magyarországi főpapi könyvtárat!

15.C. Mutassa be a pergamenkötések néhány, kötéstechikailag elkülöníthető jellegzetes csoportját, ezek készíési technikáját!

Vázlatpontok:

- A magyar romantika legnagyobb alkotói és alkotásaik.
- A magyarországi főpapi könyvtárak, mint közkönyvtárak, kísérletek a nyilvánosság tétel érdekében.
- Puha és kemény kötés, különféle fűzésalapok, előzék, oromszegő, perem, stb.

Szakképesítés-ráépülés: 53 211 01 Segédrestaurátor Papír- és könyvrestaurálási szakmairány

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett tételek általános és szak szerinti művészettörténet, műtárgyvédelem, restaurálási dokumentáció és etika, műtárgyak anyagai, anyagvizsgálati módszerek, műtárgyak károsodása, konzerválása, restaurálása, csomagolása, mozgatása témaköreiből

16.A. Mutassa be a realista stílust!

16.B. Ismertesse a XVII-XVIII. század európai és a magyar könyvkötés művészetének fontos és jellemző stílusjegyeit és típusváltozatait!

16.C. Mutassa be a kézi festésű előzék- és borítópapírok megjelenését, fő típusaikat és készítésük alapvető technikáit!

Vázlatpontok:

- A realista stílus jellegzetességei, legfőbb alkotói és alkotásaik.
- Új bélyegzők és új stílusok a könyvkötések díszítésében.
- A kézi festésű előzék- és borítópapírok fő típusai és készítésük alapvető technikái.

Szakképesítés-ráépülés: 53 211 01 Segédrestaurátor Papír- és könyvrestaurálási szakmairány

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett tételek az általános művészettörténet, az írás-, a nyomdászat-, a könyvkötési technika- és az európai könyvkötés művészetének története, valamint a közgyűjteményi alapismeretek témaköreiből

17.A. Mutassa be a historizmus építészetének jellemzőit!

17.B. Milyenek voltak a XVIII-XIX. század főúri és nemesi könyvtárainak gyűjteményei? Mondjon hazai példákat a legjelentősebb főpapi és főúri, barokk és klasszicista könyvtárakra!

17.C. Jellemezze a papírtáblás fél és egész bőrkötések kötéstechnikáját!

Vázlatpontok:

- A XIX. század végének építésze.
- A barokk és a klasszicista könyvtárterem hazai példái (épületek, könyvtártermek, berendezések).
- A könyvtest és a kötés készítési és díszítési technikái.

Szakképesítés-ráépülés: 53 211 01 Segédrestaurátor Papír- és könyvrestaurálási szakmairány

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett tételek általános és szak szerinti művészettörténet, műtárgyvédelem, restaurálási dokumentáció és etika, műtárgyak anyagai, anyagvizsgálati módszerek, műtárgyak károsodása, konzerválása, restaurálása, csomagolása, mozgatása témaköreiből

18.A. Mutassa be az impresszionizmus és a pointillizmus művészetét!

18.B. Ismertesse Magyarország nyomdászatát a felvilágosodás idején!

18.C. Beszéljen a könyvtárak működéséről, a mai magyar könyvtári rendszer főbb elemeiről és a könyvtári műveletekről!

Vázlatpontok:

- Az impresszionizmus kialakulása, jellegzetessége, története és legfőbb alkotói.
A pointillizmus alkotói rendszere, a stílus festői.
- Nyomdák és nyomdászok tevékenysége a XVIII. századi Magyarországon.
- Könyvtári állománygyarapítás, raktározás, olvasószolgálat, stb.

Szakképesítés-ráépülés: 53 211 01 Segédrestaurátor Papír- és könyvrestaurálási szakmairány

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett tételek az általános művészettörténet, az írás-, a nyomdászat-, a könyvkötési technika- és az európai könyvkötés művészetének története, valamint a közgyűjteményi alapismeretek témaköreiből

19.A. Mutassa be a posztimpresszionizmust!

19.B. Ismertesse az európai könyvkultúrát a XIX. században, beszéljen a nagyipari könyvelőállításról és a modern könyvművészeti mozgalmakról!

19.C. Mutassa be a XVIII-XIX. századi könyvkötési technikákat, és hasonlítsa össze a létrejött változásokat!

Vázlatpontok:

- A stílus mesterei, művészetük és hatásuk a XX. század művészetére.
- A nagyipari könyvelőállítás technológiája és a modern könyvművészeti mozgalom.
- Kézi fűzés és gépi fűzés: jellemzők, fajták, a technika összehasonlítása.

Szakképesítés-ráépülés: 53 211 01 Segédrestaurátor Papír- és könyvrestaurálási szakmairány

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett tételek általános és szak szerinti művészettörténet, műtárgyvédelem, restaurálási dokumentáció és etika, műtárgyak anyagai, anyagvizsgálati módszerek, műtárgyak károsodása, konzerválása, restaurálása, csomagolása, mozgatása témaköreiből

20.A. Mutassa be a szecessziós stílus jellegzetes vonásait!

20.B. Ismertesse a nagyüzemi nyomdászat megjelenésének következményeit Magyarországon, valamint a hazai nyomdai és kiadói részvénytársaságok tevékenységét!

20.C. Mutassa be a puhafedelű (fűzött) és a keménytáblás papírkötések jellemzőit, állapítsa meg a módszer helyét a könyvkötés történetében!

Vázlatpontok:

- A stílus jellegzetességei, legfőbb alkotói és leghíresebb alkotásaik.
- A nyomdai és kiadói részvénytársaságok tevékenysége Magyarországon.
- Puhafedelű (fűzött) és keménytáblás papírkötések jellemzői.

Szakképesítés-ráépülés: 53 211 01 Segédrestaurátor Papír- és könyvrestaurálási szakmairány

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett tételek az általános művészettörténet, az írás-, a nyomdászat-, a könyvkötési technika- és az európai könyvkötés művészetének története, valamint a közgyűjteményi alapismeretek témaköreiből

21.A. Ismertesse az expresszionista mozgalmakat!

21.B. Mutassa be és elemezze a XIX. századi historizáló könyvkötés-díszítés jellemző jegyeit és a XX. század eleji magyar szecessziós könyvkötéseket!

21.C. Határozza meg a hungarika fogalmát! Ismertesse röviden az Országos Széchényi Könyvtár alapításának történetét, jelenlegi funkcióit, gyűjtőkörét és mutassa be jelentős gyűjteményeit!

Vázlatpontok:

- Fauves-ok, futuristák, Der Blaue Reiter és Die Brücke művészcsoportok.
- A historizáló könyvkötésdíszítés és a magyar szecessziós könyvkötések jellemzői.
- A hungarika fogalma. Az Országos Széchényi Könyvtár alapítása, funkciói, gyűjtőköre és jelentős gyűjteményei.

Szakképesítés-ráépülés: 53 211 01 Segédrestaurátor Papír- és könyvrestaurálási szakmairány

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett tételek általános és szak szerinti művészettörténet, műtárgyvédelem, restaurálási dokumentáció és etika, műtárgyak anyagai, anyagvizsgálati módszerek, műtárgyak károsodása, konzerválása, restaurálása, csomagolása, mozgatása témaköreiből

22.A. Mutassa be a modernizmus irányzatait és jellemzőiket!

22.B. Ismertesse röviden a XX. század első harmadának magyar könyvművészeti és művészi könyvkötői törekvéseit! Mutassa be a Kner, a Tevan és a Nyugati Kiadó, valamint a korszak neves hazai könyvkötőinek tevékenységét és jelentőségüket! Sorolja fel a könyveket és papíralapú műtárgyakat (is) őrző jelentősebb gyűjteményeket Magyarországon!

22.C. Ismertesse a vászonkötések kötéstéchnikai jellemzőit, és hasonlítsa össze a XIX–XX. század kiadói és könyvkötői vászonkötéseit!

Vázlatpontok:

- Szürrealizmus, dadaizmus, kubizmus jellemzői, alkotók.
- Kner, Tevan, Nyugat Kiadó, neves könyvkötők a XX. század első harmadában, jelentős gyűjtemények Magyarországon.
- A XIX-XX. század kiadói és könyvkötői, vászonkötéseik összehasonlítása.

C

AZ ÉRTÉKELÉS SZEMPONTJAI

Tanári példány

- 1.A. Ismertesse az egyiptomi művészet jellemzőit!**
- 1.B. Hogyan fejlődött a kommunikáció ábrázolt megjelenítése a kezdetektől a betűírás megjelenéséig?**
- 1.C. Milyen változások mentek végbe a mezopotámiai és az egyiptomi írásban, ezek megjelenítéséhez milyen írófelületeket és technikákat használtak, milyenek voltak az első „könyvtárak”?**

Vázlatpontok:

- Vallás és túlvilághit, piramis- és templomépítészet, tér- és emberábrázolás.
- A mezopotámiai és az egyiptomi írás jellemzői.
- Az íráshordozók anyagai, a könyvtárak kialakulása.

Kulcsszavak, fogalmak:

- Politeizmus, halottkultusz, masztabák, piramisok, sziklasírok, gyámköves álboltozat, áthidaló gerendák.
- Ábrázolási rendszerek, kompozíció, tér- és emberábrázolás, színhasználat, jellemző részletek kiemelése, ábrázolása, stilizálás, kontúrozás, dekorativitás.
- A kommunikáció csoportjai, a különböző írásformák, az írás iránya.
- Fogalomírás, szótagírás, képírás, hieroglifák, hieratikus és démotikus írás.
- Agyagtáblák, ninivei könyvtár, papirusz és pergamentekercsek, alexandriai könyvtár, pergamoni könyvtár.

2.A. Mutassa be a krétai, mükénéi és a görög építészet legfontosabb ismertetőjegyeit! Ismertesse a mozgás ábrázolásának változását és a vázafestészet típusait a görög művészetben!

2.B. Mondja el a görög és a római betűírás kialakulását és jellemzőit! Beszéljen a mai könyvforma előzményéről!

2.C. Mutassa be a görög, pergamoni és római írófelületeket!

Vázlatpontok:

- A minószi kultúra, Mükéné, arányrendszer és szerkezetek a görög építészetben, oszloprendek, a mozgás ábrázolásának változása a szobrászatban, vázafestészet.
- A pergamoni kvaterna kapcsolódása a diptychonnal.
- Az íráshordozók anyagai, változásuk.

Kulcsszavak, fogalmak:

- A minószi kultúra (knosszoszi palota, felfelé szélesedő faoszlop, falkép festészet, geometrikus elemek), Mükéné (oroszlánkapu, Atreusz-sír, megaron, álboltozat).
- Arányrendszer és szerkezetek a görög építészetben, oszloprendek.
- A görög szobrászat — mozgás ábrázolásának változása a szobrászatban:
  - archaikus kor (kuroszok, korék)
  - klasszikus kor (Pheidiasz Athéna szobra és az olümpiai Zeusz szobor, Delphoi kocsihajtó szobra, Mürón Diszkoszvető, Hégeszó síremléke, kontraszt)
  - hellenizmus (Praxitelész, Laokoon csoport, Pergamoni oltár Méloszi Afrodité)
- Vázafestészet (geometrikus díszítésű vázák, feketealakos vázák, vörösalakos vázák).
- Föníciai betűírás alapján, eleinte nagybetűk, majd központosítás, kurzív.
- Római írás a görög alapokon, központosítás nincs, betűk négyzetbe foglalhatóak, unciális írás, szemunciális írás.
- Kő, mint íráshordozó, viasztáblák, stylus.
- Dyptycha, triptycha, polyptycha.
- Íráshordozó változás, papírusz, pergamen.
- Formaváltozás, tekercs, könyv.

3.A. Mutassa be a római művészetet legfontosabb épületei és műalkotásai alapján!

3.B. Beszéljen a keresztény írásbeliség megjelenéséről és a Biblia szerepéről! Mondja el a koptok szerepét a kódexforma kialakulásában, valamint a vivariumi kolostor másolótevékenységét! Mutassa be a bizánci és az ír kódexművészet jellemzőit!

3.C. Ismertesse a középkori kolostorok könyvkészítő műhelyeinek tevékenységét, a kódexek és a bizánci kötések jellemzőit, készítési technikájukat!

Vázlatpontok:

- Építészet: funkció és szerkezetek, portrészobrászat, falfestészet, ókeresztény művészet kialakulása, jellegzetességei.
- A kereszténység írásbelisége a római birodalomban, feloszlása után Európában és Egyiptomban.
- A középkori kolostorok (író, másoló, kötő) tevékenysége. A kódexek jellemző szerkezeti jegyei. A bizánci fűzés és kötés jellemzői; a bizánci könyvcsat.

Kulcsszavak, fogalmak:

- A római építészet előképei (etruszk és görög hatások).
- Építészeti feladatok, új szerkezetek, építőanyagok, templomok (Pantheon).
- Középletelek, reprezentatív építmények (Colosseum, Forum Romanum, Titus diadalíve, Trajanus oszlopa), mérnöki létesítmények (vízvezetékek, kutak, csatornák, katonai táborok, utak, hidak), lakóépületek (pompeji lakóházak, emeletes bérházak-insulák), szobrászat (portrészobrászat, császárszobrok, Augusztus békeoltára).
- Falképek (perspektívikus ábrázolás, árnyékolás).
- Ókeresztény művészet kialakulása, a katakombák művészete.
- Bizánci művészet: bazilikák, centrális kilencosztatú terek, Sant Apollinare Nuovo, San Apollinare in Classe, San Vitale, San Marco, Hagia Sophia.
- Többnyelvűség: arámi, héber, latin, Vulgáta, Szt. Jeromos, a Biblia felépítése.
- Ókeresztények koptok, ívfűzetek, láncöltés, táblák (papirusz, fa), bőrborítás, bőrdíszítések, áttörések, rátét, festés, szíjfűzés.
- Cassiodorus a vivariumi kolostor alapítója, antik művek másolása.
- Kelta motívumok, fonadékok, groteszk ember és állatfigurák, Book of Kells.
- Kódex jellemzői: iniciálék, miniaturák, bordák, fatáblák, fémveretek.
- Bizánci kötések: lapos fonás, láncöltés, kengyel alakú csat.

4.A. Mutassa be a román kor művészetét építészeti emlékek, fennmaradt szobrok, ötvöstárgyak és falképek alapján!

4.B. Jellemezze a Karoling-kor írásbeliségét és írását, valamint a román kori kódexek tartalmát és díszítését! Mutassa be ezek változását a gótika korában!

4.C. Ismertesse a középkori európai kódexek készítéstechnikai jellemzőit!

Vázlatpontok:

- Templom- és kolostorépítéset, szobrászat, ötvösművészet, falképek.
- A román kori kódexek tartalma és díszítésének jellemzői. Változások a gótika korában: a művelődés és könyvkészítés terei, az írás, a kódexek tartalma és stílusa.
- A középkori európai kódexek előzéke, fűzémódja és oromszegője.

Kulcsszavak, fogalmak:

- Erekyetisztelet és szentkultusz, templom- és kolostorépítéset, téralakítás: bazilika, teremtemplom, csarnoktemplom, álbazilika, centrális templomok, boltozatok, tornyok.
- Franciaország román építészete (Cluny kolostor).
- Itália román építészete (San Zeno, pisai Dóm, Harangtorony és Keresztelőkápolna, San Miniato al Monte).
- Németország román építészete (Aachen, Hildesheim).
- Magyarország román építészete (pécsi székesegyház, Ják, Bélapátfalva, Lébény).
- Szobrászat, ötvösművészet (egyházi épületeket díszítő szobrok, domborművek, keresztelőmedencék, ereklyetartók).
- Nagy Károly, karoling minuszkula, nagybetűs fejezetcímek, kapitális.
- A román kori kódexek témája egyházi, miniatúráinak kompozíciói egyszerűek, betűtípusa karoling minuszkula.
- A gótika korában: világi könyvkultúra megjelenése, írásbeliség terjedése, egyetemek, iskolák, jogi és orvosi témájú könyvek, világi könyvkötő műhelyek, íráskép változása, csúcsosodó betűk, textúra, rotunda. Hórás könyvek, Berry herceg, gazdag illusztráció.
- Középkori kódexek: előzékek rögzítésének és anyagainak változatai, bordák anyagai és rögzítése a táblákhoz, az oromszegő kialakulása, elkészítésének módozatai, anyagai.

5.A. Mutassa be a gótikus kor katedrálisait!

5.B. Beszéljen a magyar keresztény kultúra kialakulásáról, írásbeliségéről!

5.C. Hasonlítsa össze a román kori és a gótikus kötések anyagát és díszítését!

Vázlatpontok:

- A gótikus katedrálisok művészeti programja és térrendszere, szerkezeti fejlődése.
- Korai magyar vonatkozású és magyar nyelvű kódexeink és nyelvemlékeink.
- A román kori és a gótikus kötések anyagának és díszítésének összehasonlítása, jellemző hasonlóságok és különbségek a készítési technikákban.

Kulcsszavak, fogalmak:

- Csúcsíves keresztboltozat, mérművek, rózsablak, támpillér, támív, függőleges tagolás, Franciaország gótikus építészete (Notre Dame, Reims, Amiens, Sainte Chapelle).
- Anglia gótikus építészete (Salisbury).
- Itália gótikus építészete (Santa Croce, Santa Maria Novella Orvieto).
- Németország gótikus építészete (kölni dóm).
- Festett üveglakok, gótikus festészet (Giotto, Simone Martini, Jan van Eyck, Bosch, M.S. mester), táblakép, falfestmény.
- Gótikus szobrászat, ruharedőzet, testtartás (chartres-i székesegyház szobrai, naumburgi székesegyház donátor szobrai, Pisano, budavári gótikus szoborlelet).
- Korai írásos emlékeink a keresztény hitvilághoz és a latin nyelvhez kapcsolódnak (oklevelek, geszták, szerkönyvek), amik közül nagyon sok elpusztult (Ősgeszta).
Kódexek: Anonymus: Gesta Hungarorum, Anjou legendárium, Képes Krónika.
- Nyelvemlékeink: Pray-kódex (Halotti beszéd), Brüsszeli kódex (Ómagyar Mária-siralom), Apor-, Bécsi, Müncheneri kódexek, Jókai-kódex, Tihanyi apátság alapítólevele.
- Román kori különleges kötések: ötvöskötés, elefántcsont domborműves díszkötések, festett fatáblák (biccerna).
- Díszítés román: egyes bélyegző, vaknyomás, szórtan, zsúfoltan.
- Díszítés gótika: bőrrajz, bőrmetszés, szerkesztett minták, elő és háttábla különbözősége, kötéseken a perem megjelenése.

6.A. Mutassa be a reneszánsz szobrászatát és festészetét a legkiemelkedőbb festők és szobrászok művein keresztül!

6.B. Ismertesse a reneszánsz kéziratos kódexek jellemzőit, tartalmi változását, írásmódját, díszítését! Mutasson be a reneszánsz korból híres európai másolóműhelyeket és könyvgyűjtőket, első sorban Mátyás király könyvtárát, a Bibliotheca Corvinianát!

6.C. Jellemezze a középkori európai kódexek kötéstábláinak anyagát és felerősítésük módját! Mondja el, mik voltak a biccherna táblák!

Vázlatpontok:

- A festészet fejlődése Giottótól Michelangeloig, a szobrászat fejlődése Ghibertitől Michelangeloig.
- A reneszánsz kéziratos kódex jellemzői: tartalmi változások, írás, díszítés.
- Híres európai másolóműhelyek és könyvgyűjtők, Mátyás király könyvtára, a Bibliotheca Corviniana.
- A kódexek és a biccherna táblák jellemzői.

Kulcsszavak, fogalmak:

- A reneszánsz festészet Alpoktól délre és északra (Fra Angelico, Uccello, Mantegna, Botticelli, Leonardo, Raffaello, Grünewald, Lucas Cranach, Dürer, Holbein).
- A reneszánsz szobrászat (Donatello, Leonardo da Vinci, Michelangelo).
- A reneszánsz kódex tartalma: természettudományok, összefoglaló munkák, a betűtípus, humanista antikva. Címlap nincs. Selyem-, bársony-, bőrkötések, gazdag bőrdíszítések: aranyozás, domborítás, metszés. Drágakövek, kapesok, gyöngy. A könyv, mint dísz tárgy.
- A könyvmásolás önálló iparág lesz. Észak-Itáliában jelentős műhelyek. Firenzében Vespasiano da Bisticci, Attavante degli Attavanti. Mecénások, uralkodók, főurak, egyház. Medici, Visconti, Sforza, d'Este, Vatikán.
- Mátyás királyé a korszak jelentős könyvtára, egyedi jellegzetes kötések.
- Kezdetben a vastag tölgy, bükkfa táblák éllein vezették be a bordákat, később vékonyodtak, így a táblák felületén vágta nyílást számukra a rögzítéshez.
- Biccherna táblák: számadáskönyvek, bőrbevonat nélküli festett fatáblás kötésűek.

7.A. Ismertesse a reneszánsz építészet jellemzőit!

7.B. Mutassa be a könyvnyomtatás előzményeit és Gutenberg találmányát, jellemezze a neki tulajdonított nyomtatványokat! Beszéljen a nyomtatás elterjedéséről Európában és a legjelentősebb ősnymondások tevékenységéről!

7.C. Mutassa be a fametszetet, mint az ősnymtatványok illusztrációját!

Vázlatpontok:

- A reneszánsz építészet kialakulása, jellegzetességei, híres építészek.
- Gutenberg találmánya és a neki tulajdonított nyomtatványok. A nyomtatás elterjedése Európában, a legjelentősebb ősnymondások tevékenysége.
- A fametszet, technikája, jellemzők, jelentős művészek.

Kulcsszavak, fogalmak:

- Építészet: központos alaprajz, szimmetria, vízszintes tagolás, oszloprendek, árkádok, antik elemek (épületagozatok: párkányok, oszlopféjek, lábzatok, épületdíszek: akantusz levelek, delfinek, rozetták, gyöngysorok, virág-gyümölcs füzérek, bőségszaruk, puttók), Itália: Brunelleschi, Alberti, Michelangelo, Palladio, Franciaország: Tuileriák, Louvre, Loire menti kastélyok: Chambord, Fontainebleau, Magyarország: Bakócz kápolna, visegrádi királyi palota, Lászlai kápolna.
- Kínai táblanyomatok, Gyémánt Szutra. Európai táblanyomatok, szentképek, Biblia Pauperum, Donatus latin nyelvkönyve. Gutenberg: mozgatható önálló ólombetűk, készítése: patrica, matrica, szedéstükör, kézi sajtó, punktúra. Művei: 42 soros Biblia, Weltgericht (utolsó ítélet), Donátus latin nyelvkönyve, bűnbocsánat cédulák, naptárak, Catholicon.
- Ősnymondások 1455 – 1500. 12. 31.: Fust-Schöffer Mainz, Albert Pfinster Bamberg (32 soros Biblia), Anthon Koberger Nürnberg (Schedel Krónika), Erhard Ratdolt Augsburg (Thuróczy Krónika), Johann Schönsperger Augsburg (Dürer fametszeteivel), Johannes Frobenius Basel (Haláltánc sorozat), Hess András Buda (Chronica Hungarorum), Aldus Manitius Velence (kisebb könyvek és betűk, kurzív, humanista antikva).
- Fametszet: magas nyomtatás, könyvillusztrációk, fa nyomódúc (hossz, kereszt).
- Művészek: Dürer, Cranach, Altdorfer, Holbein.

8.A. Mutassa be a barokk festészetet és szobrászatot a leghíresebb alkotók művein keresztül!

8.B. Ismertesse a középkori kódexek metszésének jellemzőit, táblájuk borítóanyagait!

8.C. Jellemezze a középkori bőrkötések díszítésére használt technikákat!

Vázlatpontok:

- A barokk stílus jellegzetességei, legfőbb alkotói és alkotásai.
- A metszés kialakítása, a középkori kötések borítóanyagai (a korvináktól eltekintve).
- Díszítési technikák: vak- és aranynyomás, bőrrajz, bőrmetszés, poncolás, bőrdomborítás.

Kulcsszavak, fogalmak:

- A barokk stílus jellegzetességei, témaválasztása: szenvedélyek, fény-árnyék ábrázolása, mozgalmas kompozíciók, pompa, hullámzó formák.
- Festészet: Caravaggio, Greco, Velasquez, Poussin, Rubens, Van Dyck, Brueghel, Rembrandt, Vermeer, Szobrászat: dísz kutak, oltárok, mitológiai jelenetek, allegórikus kompozíciók, portrék, Bernini.
- Könyvek metszése: 14. századig vágatlan, vonókés, utána tárcsagyalu, nyelves gyalu. Vágás lehetővé tette a díszítést (festés, cizellálás).
- Borítás nélküli táblák, félig borított táblák, szövet, natúr bőrborítás, festett bőrök, félbőr kötés.
- Aranyfüst, felmelegített bélyegzők, poncoló vasak, a rajz mélyítése, domborítás szerszámokkal.

9.A. Mutassa be a barokk építészet jellemzőit, a kor építészetének feladatait!

9.B. Mit nevezünk ősnyomtatványnak? Beszéljen az első magyarországi nyomdász és a második magyarországi ősnyomda tevékenységéről, valamint a Magyarországon, illetve külföldön készült, magyar vonatkozású ősnyomtatványokról!

9.C. Hasonlítsa össze a reneszánsz és a gótikus könyvkötés díszítésének jellemzőit!

Vázlatpontok:

- Az itáliai és francia barokk építészet legfőbb építészei és építészetük.
- Az ősnyomtatvány fogalma, jellemzői. Hess András tevékenysége, a magyar és a magyar vonatkozású ősnyomtatványok.
- A reneszánsz könyvkötés díszítéseinek jellemzői, újdonságai.

Kulcsszavak, fogalmak:

- A barokk építészet: változatos, hatásos téregyüttesek, gazdagon tagolt felületek, templom (Il Gesu, Karlskirche) és középületek, városrendezés, kastélyok (Versailles, Belvedere), barokk teremsor, dongaboltozat, méretek fokozása, színpadias hatás, belső terek díszítése (gipsz-stukkók, mómárványozás, falfestmények), Bernini, Mansart.
- ősnyomtatványok (incunabulum) 1455–1500. 12. 31. közötti európai nyomtatványok.
- Hess András első nyomdász Budán, pár évig működött, Chronica Hungarorum 1473: képek nélkül, szép tipográfia, rubrumozás, kiemelések, széles margó.
- Második magyarországi ősnyomda 1477–1480 között feltételezhetően Budán vagy Pozsonyban. 3 terméke ismert: Florentinus Confessionale, Laudivius Szent Jeromos életrajza, Han János búcsúlevele. Egyező vízjelek Hess Chronikájával.
- Magyar vonatkozású ősnyomtatványok: Filipec János nyomdája Brünn – Thuróczy János Chronica Hungarorum 1488, Erhard Ratdolt Augsburg – Thuróczy Krónika 1488, Anthon Koberger Nürnberg – Schedel Krónika (Buda látképe) 1473.
- Kisebb méret, finom bőrök, nehézkes veretek nélkül, színes selyem, arany-ezüst szállal hímzett oromszegők, vaknyomásos díszítések szerkesztése, centralitás, keretek, aranyozás, festés.

10.A. Mutassa be a magyar barokk művészetét, alkotók és műveik alapján!

10.B. Mondja el a korvinakötések díszítésének jellemzőit!

10.C. Ismertesse a korvinakötések készítése technikai elemeit!

Vázlatpontok:

- A magyar barokk művészet jellegzetességei.
- A korvinakötések díszítésének jellemzői és jellegzetességei.
- A korvinakötések borítóanyagai, oromszegők, csatok, szalagok jellemzői.

Kulcsszavak, fogalmak:

- Templomépítészet, kastélyok és kastélykertek (nagyszombati jezsuita templom, budapesti Szt. Anna templom, kismartoni Eszterházy-kastély, fertődi Eszterházy-kastély gödöllői Grassalkovich-kastély). Templom- és kastélyberendezések (oltárok, bútorzat, nyílászárók, kályhák, fal- és padlóborítások falképek). Festészet és kisgrafika (ősgalériák, metszetsorozatok, illusztrációk), Maulbertsch, Mányoki.
- A díszítőelemek felsorolása (pl.: szfinx, kosárka, virágok, fonadék, címer), a felület kitöltése, hangsúlyos középmező, sarokdíszek, keretek, fonadék minta, vaknyomás, aranyozás, festés, köröcskék. 4 típus: hangsúlyozott középdíszes, terület mustrás, ötkörös, architektonikus.
- Borítóanyagok: vörös, kék, zöld selyem, vörös, zöld bársony, bőr. Bársonykötések metszése aranyozott, festett (virágos lombdíszek), cím a hosszanti metszésen, textilszalagon négy darab háromkaréjos csat, vésett, áttört, zománcherakásos kapcsok. Cím a hátsó táblára aranyozva, csatok a bőr alá bújtatva. Oromszegők aranyozott ezüstszállal, pamut és selyemszállal hímzettek.

11.A. Ismertesse a klasszicista festészetet és szobrászatot!

11.B. Beszéljen a könyv szerepének tartalmi és formai változásairól a reformáció és ellenreformáció idején! Jellemezze a barokk könyvet és az európai könyvnyomtatást a XVII. században!

11.C. Mutassa be a rézmetszet és rézkarc szerepét a könyvillusztrációban, ismertesse ezek technikáját, kiemelkedő és jelentős művészeit!

Vázlatpontok:

- A klasszicista stílus kialakulása, jellemzői, legfőbb alkotói és alkotásaik.
- A könyv szerepének tartalmi és formai változásai a reformáció és ellenreformáció idején, a barokk könyv jellemzői. Európai nyomdák a XVII. században.
- A rézmetszet és a rézkarc technikája, jellemzők, művészek.

Kulcsszavak, fogalmak:

- A klasszicista stílus kialakulása, jellemzői, témaválasztása (történelmi témák, tájképfestészet), David, Ingres, Gainsborough, Canova, Thorvaldsen.
- Reformáció, protestánsok, jezsuiták, katolikusok, a könyv célja: vallási kérdések, hitviták nagy példányszámban való gyors megjelentetése. Anyanyelvi irodalom, Bibliák nemzeti nyelven. Címlap megjelenése, hosszú címek, egyre kisebb betűkből, kurzív szövegmagyarázatok, regiszter, kolofon, lapszám, ívfűzet szám, őrszó. Hollandia a XVII. században a nyomdászok paradicsoma. Platin nyomda Antwerpen (Polyglott Biblia, Vulgata), Elzevir nyomda Leyden, szép formájú, elegáns, apró betűs könyvek, klasszikusok kiadása. Bleau nyomda Amsterdam földrajzi és csillagászati kiadványok, térképkönyv sorozat, itt tanult Misztótfalusi Kis Miklós.
- A rézmetszet és a rézkarc mélynyomó grafikai eljárások. A XVIII. századra a könyvek illusztrálására elterjedten alkalmazták.
- Rézmetszet: rézlemezbe vésőkkel metszett párhuzamos vonalrendszerek keresztezik egymást (Gravelot, Hogart, Dürer).
- Rézkarc: a viasszal fedett rézlemezre tüvel karcolt rajzot savmaratással mélyítik a lemezbe, tónusok is elérhetők maratással (Rembrandt, Goya, Hogart, Dürer).

12.A. Mutassa be a klasszicista építészetet és létrejöttét!

12.B. Jellemezze a protestáns és katolikus nyomdák szerepét a XVI. századi Magyarországon, a bibliafordítások és a hitvitázó irodalom jelentőségét, valamint a szépirodalmi és történelmi munkák kiadásában!

12.C. Hasonlítsa össze a felemás csattípust és a karéjos kapcsokat!

Vázlatpontok:

- A klasszicista építészek és épületeik.
- A magyar bibliafordítások, hitvitázó irodalom, szépirodalmi és történelmi munkák.
- A két csattípus jellemzői, összehasonlításuk.

Kulcsszavak, fogalmak:

- A klasszicista építészet: klasszikus főleg görög és római előképek, tiszta, egyenes tagolás, monumentális nyugalom, plasztikus díszítőelemek csökkenése, portikusz, timpanon, oszloprendek használata, kőburkolat imitálása vakolattal. Új építészeti feladatok, polgári igények, középületek, soklakásos bérházak.
- Komjáthy Benedek Szent Pál levelei az első magyar nyelven nyomtatott könyv (Krakkó, 1533, Vietor Nyomda).
- 1535. a magyar nyomdászat kezdete, Erdély és a királyi Magyarország területén. Honterus – Wagner Nyomda, Brassó 1535, Sylvester János, Sárvárújsziget 1539. (magyar nyelvű munkák, Új Testamentum, Latin-magyar grammatika), Huszár Gál, Debrecen első nyomdája, Méliusz, Bornemissza Péter és saját műveit adja ki. Heltai Gáspár Kolozsvár (énekeskönyv mozgó kottafejekkel, Mózes öt könyve magyarul, Tinódi Chronikája, Aesopus, Mélius Herbariuma), Mankovits Bálint Vizsoly (Károlyi Biblia 1590). Nagyszombati katolikus nyomda (Telegdi Miklós teológiai munkái, kalendárium, Pécsi Lukács: A keresztény szüzeknek tisztos koszorúja).
- A felemás csattípus: a sárgaréz csatpárok eltérő alakúak, hasonló díszítésűek, a táblán lévő tengelyes, helykialakítás a tábla élén. Szíjak: vágott, szalagra élben és átlapolással hajtott. A karéjos csattípus: a sárgaréz csatpárok hasonlóak, a szíjon lévő nyújtottabb. 4 csoport (rézsútolt, esetleg áttört, a táblán tengelyes csat vagy beresztelt, szíjon csavart).

13.A. Mutassa be a magyar klasszicizmust építészetén, szobrászatán és festészetén keresztül!

13.B. Ismertesse a magyar barokk könyvnyomdászat legjelentősebb XVII. századi műhelyeit és nyomdászait!

13.C. Jellemezze a barokk kori akasztós kapcsokat és a készítésüknél alkalmazott ötvös eljárásokat!

Vázlatpontok:

- A magyarországi klasszicizmus kialakulása, jellegzetességei, legfőbb alkotásai.
- Egyetemi Nyomda, a lőcsei Brewer nyomda, Misztótfalusi Kis Miklós tevékenysége.
- A barokk kori akasztós kapcsok jellemzői, készítésük.

Kulcsszavak, fogalmak:

- A magyar klasszicizmus: nemzeti törekvések, Pest rendezési terve, építési szabályok. Középületek (kórházak, könyvtárak, szállók, iskolák, megyeházak, városházak), kúriák, bérházak („Klasszicista Pest”, Lánchíd, Nemzeti Színház, Magyar Tudományos Akadémia, Nemzeti Múzeum) Pollack Mihály, Hild József, Ferenczy István, Markó Károly, Barabás Miklós, Brocky Károly, Borsos József.
- Egyetemi Nyomda, Nagyszombat, alapítás 1635. Pázmány Péter, kalendárium, teológiai, történeti művek, Corpus Juris. 1777-től Budán Magyar Királyi Egyetemi Nyomda, magyarországi tankönyvek nyomtatási és terjesztési joga.
- 1625-től Brewer családi nyomda Lőcse, 1664. Brewer János, Lőcsei kalendárium.
- Misztótfalusi Kis Miklós, Amszterdamban Bleaunál tanul betűmetszést, Károlyi Biblia javított kiadása: 1685. Aranyos Biblia, 1693. Kolozsváron nyomdaalapítás, egységes nyelvtani javítások, 1697. Apologia Bibliorum latinul, 1698. Maga mentsége magyarul.
- A barokk kori akasztós kapcsok az első tábla élébe rögzített (vas, réz) pecekre akadnak. Visszafogott díszítés, pontsorok, beütés, léniázás, néha domborítás, poncolás, vésés, polírozás. Öntött csatokon alakos, ornamentális díszek. Félbehajtott lemez, közrefogja a szíjat, szíjleszorító lemez, vagy díszes fejű szeg. Hajtott, vágott bőrszíjak vaknyomással léniázottak.

14.A. Mutassa be a romantika festészetét és szobrászatát!

14.B. Mutassa be a klasszicista könyvművészet megjelenését az európai könyvkiadásban!

14.C. Hasonlítsa össze XVI. századi olasz, német és németalföldi könyvkötés művészetét!

Vázlatpontok:

- A romantika eszmevilága és hatása a művészetre, jellegzetes alkotásai.
- Bodoni, Baskerville, a Didot-család és Unger munkássága.
- A típusok jellemzői, a lényeges különbségek bemutatása.

Kulcsszavak, fogalmak:

- A romantika eszmevilága és hatása a művészetre: történelmi témák, pátosz, életképek, szenvedélyes érzelmi elemek, sejtelmes fények (Rude, Carpeaux, Houdon, Turner, Constable, Gericault, Delacroix, Goya, Blake).
- A klasszicista könyvművészetben a barokk túlszűfölségét felváltja az egyszerűség. Giambattista Bodoni a páрмаi herceg nyomdása, a klasszicista betűtípus megalkotója. Összhang a kötés és a tartalom között, nemes egyszerűséggel, tipográfiai harmónia (Homérosz díszkiadása, Manuale tipografico betűmintakönyve), Bodoni antikva.
- John Baskerville angol nyomdász és betűmetsző, egyszerű stílus (Biblia, ókori klasszikusok kiadása, Voltaire-díszkiadás Baskerville betűivel). Unger fraktur.
- 1713-tól Didot Nyomda Párizsban. Találmányok, pontrendszer kialakítása, Louvre sorozat (díszkiadások), tudományos munkák (Champollion hieroglifák).
- Olasz reneszánsz kötések: fonadékminták, stilizált növényi ornamentika, keretdíszek, központi elem, vaknyomás, aranyozás, plakettkötések (medalionok), kámeás kötések. Olasz-francia periódus: XVI. század Jean Grolier, Tomasso Maioli kötései: szalagfonadék minta, teli, sávozott, körvonal bélyegzők, festés, aranyozás. Semé-stílus: királyi kötések, aranyozott betűk (H, D, C), koronák, liliumok. Német területen Jakob Krause Drezda: német reneszánsz kötések, lemez és görgető.

15.A. Ismertesse a magyar romantika művészetét művészek és műveik alapján!

15.B. Jellemezzen néhány jelentős XVIII-XIX. századi magyarországi főpapi könyvtárat!

15.C. Mutassa be a pergamenkötések néhány, kötéstechnikailag elkülöníthető jellegzetes csoportját, ezek készítési technikáját!

Vázlatpontok:

- A magyar romantika legnagyobb alkotói és alkotásaik.
- A magyarországi főpapi könyvtárak, mint közkönyvtárak, kísérletek a nyilvánosság tétel érdekében.
- Puha és kemény kötés, különféle fűzésalapok, előzék, oromszegő, perem, stb.

Kulcsszavak, fogalmak:

- A magyar romantika: nemzeti stílus és eszme, több stílus elemeinek használata. Ybl, Feszli, Förster Munkácsy, Borsos, Barabás, Madarász, Lotz, Izsó, Stróbl.
- Barokk könyvtárterem a főúri palotákban, kúriákban és püspöki palotákban. Faragott fabútorok, galériák, rácsok, falakon freskók és festmények. Dúsan aranyozott könyvgerincek. Pécsen Klimó György püspök alapított könyvtárat, ami az első közkönyvtár lett. 1777-ben alapított szombathelyi Egyházmegyei Könyvtár a második egyházi közkönyvtár (Herzan püspök gyűjteménye). Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár Patachich-terme 1780, Egri Főegyházmegyei Könyvtár 1793, Pannonhalmi Bencés Főapátság, Zirci Ciszterci Apátság, sárospataki Református Kollégium könyvtártermei.
- Betáblázott egészpergamen kötés: áthajtott előzék, betáblázó csík, fűzés pergamen szalagra, pergamen alapra hímzett oromszegő, gerinclemezt, a pergamenszalagok áthúzása nyílásban, kasírozott kemény táblák, lehajló perem, kötőszalag.
- Puha pergamenkötés: ívként fűzött több lapos előzék, fűzés pergamenszalagra, pergamen alapra hímzett oromszegő, nincs tábla és gerinclemezt, beakasztott könyvtést, a pergamenszalagok áthúzása nyílásban, lehet lehajló perem, kötőszalag.

16.A. Mutassa be a realista stílust!

16.B. Ismertesse a XVII-XVIII. század európai és a magyar könyvkötés művészetének fontos és jellemző stílusjegyeit és típusváltozatait!

16.C. Mutassa be a kézi festésű előzék- és borítópapírok megjelenését, fő típusaikat és készítésük alapvető technikáit!

Vázlatpontok:

- A realista stílus jellegzetességei, legfőbb alkotói és alkotásaik.
- Új bélyegzők és új stílusok a könyvkötések díszítésében.
- A kézi festésű előzék- és borítópapírok fő típusai és készítésük alapvető technikái.

Kulcsszavak, fogalmak:

- A realista stílus jellegzetességei naturalizmus, valóság-hű ábrázolás, természetábrázolás, a táj lényegének megragadása, bensőséges ábrázolása gazdag tónushasználat. Corot Courbet, Millet Repin, Munkácsy, barbizoni iskola, preraffaeliták.
- Pointillé stílus: a bélyegzők finom körvonalai pontokból állnak. Le Gasconn kötések Franciaországban, Németalföldön (Magnus-család). Angliában cottage roof, all over (c idomok által határolt felület betöltése pontozott bélyegzőkkel). Legyező minta, erdélyi legyező díszes kötések, dús aranyozás, lomb- és virágminták. Nagyszombat, Debrecen. Festett, aranyozott pergamenkötések, szalagfonadék, inda- és virágdíszek. Márványozott bőrkötések, a gerinc aranyozott díszítése, super ex-libris, IHS. Rokokó csipkeminta.
- Nyomott papírok: fa vagy fém dúcról híg festékekkel, terülő minták, több színnyomás. Keményítős festésű papírok: széthúzással, ecsettel, karcolással díszítve, egy és többszínű változatok. Márványfestésű papírok: alapra (keményítő, karragén moha) készülő minta egy- vagy többszínű festékekkel, a papírral lehúzva.

17.A. Mutassa be a historizmus építészetének jellemzőit!

17.B. Milyenek voltak a XVIII-XIX. század főúri és nemesi könyvtárainak gyűjteményei? Mondjon hazai példákat a legjelentősebb főpapi és főúri, barokk és klasszicista könyvtárakra!

17.C. Jellemezze a papírtáblás fél és egész bőrkötések kötésteknikáját!

Vázlatpontok:

- A XIX. század végének építésze.
- A barokk és a klasszicista könyvtárterem hazai példái (épületek, könyvtártermek, berendezések).
- A könyvtest és a kötés készítési és díszítési technikái.

Kulcsszavak, fogalmak:

- Historizmus: régi stílusok felelevenítése, ötvözete, épülettípusoknak „megfelelő” stílushasználat, öntöttvas elemek használata, városrendezés (Halászbástya, Kúria, Országház, Operaház, Mezőgazdasági Múzeum).
- Egyszerűbb kiállítású könyvek, márványozott kötések, a díszítés a gerincre koncentrálódik. A főúri teremkönyvtárak a palota reprezentatív fogadótermei is. Tulajdonosi jelek a kötésekben (címer, super ex-libris). Nagy főúri gyűjtemények kialakulása, a későbbi könyvtárak alapjai: Festetics György (Keszthely), Ráday Pál (Ráday Könyvtár), Teleki Sámuel (Teleki Téka), Széchényi Ferenc (OSZK), Teleki József, Marczibányi, Batthyány, Ráth (MTA). Képek és szobrok a könyvtárteremben.
- A papírtáblás fél- és egészbőr kötések kötésteknikai jellemzői, a könyvtest és a kötés készítési és díszítési technikái.
- Előzékek formái és fűzése, merített papír, áthajtott, vászon és bőrnylásos, francia.
- Fűzés kenderzsinegre (valódi borda vagy befűrésztelt gerinc), szalagra, gerinclemez, álborda, metszéspfestés, gépi vagy kézi készítésű oromszegő, kemény papírtábla, bordavégek kibojtozva, leragasztva. Egész vagy félbőr borítás, márványozott bőr, díszes vagy egyszerű festett papírok.

18.A. Mutassa be az impresszionizmus és a pointillizmus művészetét!

18.B. Ismertesse Magyarország nyomdászatát a felvilágosodás idején!

18.C. Beszéljen a könyvtárak működéséről, a mai magyar könyvtári rendszer főbb elemeiről és a könyvtári műveletekről!

Vázlatpontok:

- Az impresszionizmus kialakulása, jellegzetessége, története és legfőbb alkotói. A pointillizmus alkotói rendszere, a stílus festői.
- Nyomdák és nyomdászok tevékenysége a XVIII. századi Magyarországon.
- Könyvtári állománygyarapítás, raktározás, olvasószolgálat, stb.

Kulcsszavak, fogalmak:

- Impresszionizmus, pointillizmus: pillanatnyi benyomás ábrázolása, plein air, optikai színkeverés, fény-árnyék ábrázolás, folthatás. Manet, Monet, Degas, Renoir, Szinyei Merse, Paál, Ferenczy, Rippl-Rónai. Pointilisták: Seurat, Sisley, Pissaro.
- 1711-es szatmári békéig löcsei Brewer Nyomda, nagyszombati egyetemi nyomda, debreceni városi nyomda. Rákóczi kiadványai, hírlapja (Mercurius Veridicus).
- Pozsony, 1715. Royer János Pál (Bél Mátyás latin nyelvű folyóirata), Sopron, 1725. Streibig Nyomda, 1749. Siess János (Mikes Kelemen levelei). 1724. Buda, Landerer János nyomdaalapítása, később a család Pozsonyban és Pesten is működtet nyomdát (Magyar Hírmondó, 1780). Trattner Nyomda, Bécs, 1783-tól Pesten is fióközlet, amit Trattner Mátyás vezet. A nagyszombati egyetemi nyomda a jezsuiták felosztatása után 1777-ben Budára került Magyar Királyi Egyetemi Nyomda néven. 1784-től Pesten működik, övé a magyarországi tankönyvek nyomtatási és terjesztési joga.
- A könyvtárak felosztása funkció és tevékenységi kör alapján. A könyvtári műveletek: állománygyarapítás, vásárlás, ajándékozás, csere, köteles példány, állományba vétel, raktározás, őrzés, raktári jelzet, numerus kurrens, katalógusok, olvasószolgálat, kölcsönzés.

19.A. Mutassa be a posztimpresszionizmust!

19.B. Ismertesse az európai könyvkultúrát a XIX. században, beszéljen a nagyipari könyvelőállításról és a modern könyvművészeti mozgalmakról!

19.C. Mutassa be a XVIII-XIX. századi könyvkötési technikákat, és hasonlítsa össze a létrejött változásokat!

Vázlatpontok:

- A stílus mesterei, művészetük és hatásuk a XX. század művészetére.
- A nagyipari könyvelőállítás technológiája és a modern könyvművészeti mozgalom.
- Kézi fűzés és gépi fűzés: jellemzők, fajták, a technika összehasonlítása.

Kulcsszavak, fogalmak:

- Posztimpresszionizmus: dekorativitás, expresszív hatás, szabad ecsetkezelés, intenzív színek használata, új valóság alkotása. Nabis csoport, Cézanne, van Gogh, Gauguin.
- Ipari forradalom, gépek feltalálása, nagyüzemi papírgyártás (facsiszolat), nyomtatás (gyorssajtó, szedőgép), könyvkészítés (hajtogató gép, fűzőgép, aranyozó gép) olcsó tömegtermelés. Angliában (preraffaeliták), William Morris, John Ruskin, a könyv művészi megformálása, visszatérés az egyedi kézművességhez.
- Kézi fűzés: bőrre, pergamencsíkra, zsinegre, szalagra, ívenként vagy váltva. Tartós fűzés mód.
- Brossúra fűzés (a fűzés gyorsítása): cikk-cakk félöltés, nincs borda csak enyvezés, nincs tábla. A fűzés kiiktatása: a befűrészelt gerinc enyvezése.
- Gépesítés: drótfűzés (rozsdásodik, rövid élettartam). Az íveket felülről kapcsoló brossúra fűzés mód (rossz nyithatóság). Gépi cérnafűzés jellemzői: öltéshossz rövidebb, gázsi a gerincen, szalagra fűzés, tartósabb módszer. Ragasztókötés: széteső lapok.

20.A. Mutassa be a szecessziós stílus jellegzetes vonásait!

20.B. Ismertesse a nagyüzemi nyomdászat megjelenésének következményeit Magyarországon, valamint a hazai nyomdai és kiadói részvénytársaságok tevékenységét!

20.C. Mutassa be a puhafedelű (fűzött) és a keménytáblás papírkötések jellemzőit, állapítsa meg a módszer helyét a könyvkötés történetében!

Vázlatpontok:

- A stílus jellegzetességei, legfőbb alkotói és leghíresebb alkotásaik.
- A nyomdai és kiadói részvénytársaságok tevékenysége Magyarországon.
- Puhafedelű (fűzött) és keménytáblás papírkötések jellemzői.

Kulcsszavak, fogalmak:

- Szecesszió: dekorativitás, stilizálás, lendületes vonalvezetés, természeti formákból alkotott ornamentika, japán művészet hatása. Építészet: Horta, Lechner, (Iparművészeti Múzeum, Földtani Intézet, Posta Takarékpénztár, Kecskeméti Városháza), Kós, Lajta, Komor. Festészet: Mucha, Klimt, Beardsley, Vaszary, Kernstok, Nagy, Körösfői-Kriesch. Iparművészet: Morris, Gallé, Lalique, Zsolnay.
- Landerer és Heckenast Nyomda dinamikus fejlődése a század közepére, technikai újítások, gépesítés, Pesti Hírlap kiadása, 12 pont, Nemzeti Dal. Bankjegynyomda felállítása a szabadságharc alatt. Utána megsemmisítik.
- Trattner Nyomda tudományos és irodalmi munkák kiadása, később Trattner-Károlyi Nyomda, a szabadságharc után is működik. Emich Nyomda alapítása 1841-ben, a nemzeti irodalom felkarolása (Jókai, Kemény, Petőfi). Kozma Vazul pesti nyomdája a magyar irodalom pártolása, a szép könyvek megjelentetése.
- 1867 után könyvkiadói részvénytársaságok jönnek létre, amelybe a nyomdák beolvadnak. Franklin Rt. (Landerer-Heckenast), Athenaeum Rt. (Emich Nyomda)
- Puhafedelű fűzött papírkötések: nincs kemény tábla, borítópapír vagy karton van. Rögzítések: gerincnél ragasztva vagy még előzőkhez is keskeny csíkban, előzőkre ragasztott. Kemény egészpapír kötés: kartontábla beborítva, beakasztott kötés, perem.

21.A. Ismertesse az expresszionista mozgalmakat!

21.B. Mutassa be és elemezze a XIX. századi historizáló könyvkötés-díszítés jellemző jegyeit és a XX. század eleji magyar szecessziós könyvkötéseket!

21.C. Határozza meg a hungarika fogalmát! Ismertesse röviden az Országos Széchényi Könyvtár alapításának történetét, jelenlegi funkcióit, gyűjtőkörét és mutassa be jelentős gyűjteményeit!

Vázlatpontok:

- Fauves-ok, futuristák, Der Blaue Reiter és Die Brücke művészcsoportok.
- A historizáló könyvkötésdíszítés és a magyar szecessziós könyvkötések jellemzői.
- A hungarika fogalma. Az Országos Széchényi Könyvtár alapítása, funkciói, gyűjtőköre és jelentős gyűjteményei.

Kulcsszavak, fogalmak:

- Fauves-ok: intenzív színek használata, egybefüggő színmezők, Braque, Matisse, Derain, H. Matisse, A. Derain, Delanuy, Vlaminck Czóbel. Futuristák: mozgás, dinamizmus, urbanizáció, nacionalizmus, militarizmus, technikai haladásba vetett hit, Severini, Balla, Boccioni. Expresszionisták: Der Blaue Reiter (művészetben rejlő ösztönös erők hangsúlyozása, Kandinszkij, Klee, Marc), Die Brücke (idealisztikus kommünserű közös élet, kollektivitás, képeik ideges, izgatott állapotot sugároznak, formai egyszerűsítés Kirchner, Beyl, Heckel, Schmidt-Rottluff).
- Klasszicizáló empire stílus: antik díszítőelemek használata (Napoleon). Historizmus: fanfares, katedrális stílus (Tuvenin), neoromán, neogótikus, neoreneszánsz kötések.
- A magyar szecessziós könyvkötések jellemzői: a könyv iparművészeti termékként is betöltse funkcióját. Ízléses borítók és illusztrációk, jó minőség a nagy példányszámú kötésekben is. Tervezők: Falus Elek, Kozma Lajos, Kassák Lajos, Moholy Nagy L. Könyvkötők: Kner Erzsébet, Jaschik Álmos (bőrrátétek, aranyozás, a könyv tartalma megjelenik a kötésekben is), Müller Mária. Magyar népies díszítőmotívumok, szecessziós ornamentikával.
- Hungarika: magyar nyelvű, valamint az idegen nyelvű magyar vonatkozású művek.

- 1802-ben az alapító, Gróf Széchényi Ferenc gyűjteményét adományozta a magyar nemzet javára. Kötelespéldány szolgáltatás rendelete. Nemzeti Könyvtár a Múzeumkertben (régi épületben 1817-től, új épületben 1847-től).

Gyarapítás: gyűjtemények megvásárlása, ajándékozás. Kiegészítés után állományrendezés, katalogizálás, szervezeti tagolás, táruk létrehozása. Régi Nyomtatványok Tára, Kézirattár, Térképtár, Színháztörténeti Tár, Zeneműtár, Diafilm és Fotótár, Plakát és Kisnyomtatvány Tár, Történeti Interjúk Tára. Alapfeladata a hungarikumok gyűjtése, feltárása, megőrzése. Központi katalógus, könyvtárközi kölcsönzés, nemzetközi csere, könyvtárosok továbbképzése.

22.A. Mutassa be a modernizmus irányzatait és jellemzőiket!

22.B. Ismertesse röviden a XX. század első harmadának magyar könyvművészeti és művészi könyvkötői törekvéseit! Mutassa be a Kner, a Tevan és a Nyugati Kiadó, valamint a korszak neves hazai könyvkötőinek tevékenységét és jelentőségüket! Sorolja fel a könyveket és papíralapú műtárgyakat (is) őrző jelentősebb gyűjteményeket Magyarországon!

22.C. Ismertesse a vászonkötések kötésttechnikai jellemzőit, és hasonlítsa össze a XIX–XX. század kiadói és könyvkötői vászonkötéseit!

Vázlatpontok:

- Szürrealizmus, dadaizmus, kubizmus jellemzői, alkotók.
- Kner, Tevan, Nyugat Kiadó, neves könyvkötők a XX. század első harmadában, jelentős gyűjtemények Magyarországon.
- A XIX-XX. század kiadói és könyvkötői, vászonkötéseik összehasonlítása.

Kulcsszavak, fogalmak:

- Szürrealizmus: álomszerű képzetek víziók, Dali, Miro, Klee, Picasso, szobrászok Duchamp, Giacometti. Dadaizmus: fotó és film alkalmazása, frottázs, Magritte, Ernst. Kubizmus: absztrakt formaelemek használata, természetábrázolás újraértelmezése Picasso, Braque, Gris, Léger, Tihanyi, Nemes-Lampérth.
- Magyar könyvkötések művészi megújítója, Kner Izidor gyomai műhelye (alapítva 1882). Kezdetben formanyomtatványok, úrlapok, nyomtatvány mintakönyvek, báli meghívók, később bibliofil könyvek (Kner Imre). Illusztrátorok: Berény Róbert, Kozma Lajos, régi magyar díszítőmotívumok, fametszetes illusztrációk.
- Tevan Andor békéscsabai nyomdájának célja olcsóság, nagy példányszám, igényes kivitel (Tevan könyvtársorozat). Művészi igényű, kis példányszámú bibliofil kiadványok (Tevan amatőr bibliofil sorozat). Illusztrátorok Hincz Gyula, Major Henrik, kötéstervező: Kner Erzsébet.
- Nyugat Kiadó: 1908. Nyugat c. folyóirat, 1911. Nyugat Rt. kiadóvállalat célkitűzése a modern magyar irodalom közreadása. Nyugat Könyvtár – olcsó füzetes sorozat. Küllemében művészi, a borítótervek Falus Elek munkái.

- Könyvkötők: Kner Erzsébet, Jaschik Álmos (bőrrátétek, aranyozás, a könyv tartalma megjelenik a kötéseken is), Müller Mária, Bíró Márta. Magyar népies díszítőmotívumok, szecessziós ornamentikával. Hunyadi József a könyvkötés művészetének kutatója.
- Könyveket és papíralapú műtárgyakat is őrző jelentősebb gyűjtemények Magyarországon: MNM, NM, IM, MNG, Szépművészeti M., Hadtörténeti M., EK., egyházi gyűjtemények: Debrecen, Kalocsa, Sárospatak, Pannonhalma, Gyöngyös.
- Vászongötés: könyvkötési célra szótt vászonba kötött könyv. Olcsó, tartósabb a papírnál. Kezdetben bőrutánzatú kalikó, később vászon hatásúak (kanavász, ecruda).
- Kiadói egészvászon kötés: gázsi, drótkapocs, nyomott mintás előzék, gyári oromszegő, metszésfestés, aranymetszés, tábla és gerinc díszítése (vaknyomás, aranyozás, festéknyomás), sík- vagy dombornyomás.
- Könyvkötői kötés: kézi fűzés, bind, befűrésztelt gerinc, fehér vagy keményítőös dúcnyomott előzék, félvászon gerinc díszítve, sarokvásznak, festett borítópapír, metszés festett vagy aranyozott.

